

EESTI
HOIURAAMATUKOGU

**EESTI HOIURAAMATUKOGU
TEGEVUSARUANNE
2013. AASTAL**

MÄRTS 2014

SISUKORD

EESTI HOIURAAMATUKOGU TEGEVUSARUANNE 2013. AASTAL

EESSÕNA.....	3
1 ORGANISATSIOON JA JUHTIMINE.....	4
1.1 STRUKTUUR.....	4
1.2 NÕUKOGU.....	5
1.3 TÖÖALANE KOOLITUS JA OSAVÕTT ERIALASTE ORGANISATSIOONIDE TÖÖST.....	5
1.4 EESTI HOIURAAMATUKOGU TUTVUSTAMINE JA KOOSTÖÖ TEISTE ASUTUSTEGA.....	8
1.5 INFOTEHNOLOOGIA ÜLEVAADE.....	8
1.6 HINNANG SISEKONTROLLISÜSTEEMI KOHTA.....	9
2 PEAVARAHOIDJA TEGEVUS.....	9
3 HOIUOSAKONNA TEGEVUSARUANNE.....	10
4 VAHETUSOSAKONNA TEGEVUSARUANNE.....	11
5 FINANTS- JA MAJANDUSTEGEVUS.....	13
6 TEGEVUSKAVA 2014. AASTAKS.....	14

EESTI PIMEDATE RAAMATUKOGU TEGEVUSARUANNE 2013. AASTAL

EESSÕNA.....	16
1 ORGANISATSIOON JA JUHTIMINE.....	17
1.1. STRUKTUUR.....	17
1.2. TÖÖALANE KOOLITUS JA OSAVÕTT ERIALASTE ORGANISATSIOONIDE TÖÖST.....	17
1.3. RAAMATUKOGU TUTVUSTAMINE JA KOOSTÖÖ TEISTE ASUTUSTEGA.....	20
2 KOGUD.....	21
3 LUGEJATEENINDUS.....	22
4 HELIKANDJATEL TEAVIKUTE VALMISTAMINE.....	24
5 PUNKTKIRJAS TEAVIKUTE VALMISTAMINE.....	24
6 JUURDEPÄÄS ELEKTROONILISELE TEABELE.....	24
6 VEEBIRAAMATUKOGU.....	25
7 FINANTS- JA MAJANDUSTEGEVUS.....	25
8 TEGEVUSKAVA 2014. AASTAKS.....	25

EESSÕNA

Kultuuriministri 1.juuni 2010.a. määrusega nr 3 kehtestatud põhimääruse järgi on Eesti Hoiuraamatukogu põhiülesanded järgmised:

- moodustada üleriigiline vähekasutatavate trükiste hoiukogu, talletades Eesti teistest raamatukogudest üleantud säilitamist vääriivat teaduslikku, tehnilist ja kultuurialast võõrkeelset kirjandust ning teha see kättesaadavaks raamatukogudele ja lugejatele;
- võtta vahetuskogusse vastu teistelt raamatukogudelt, asutustelt, juriidilistelt ja füüsilistelt isikutelt trükiseid ning vahendada neid raamatukogudele ja teistele mäluasutustele oma kogude täiendamiseks või hävinud väljaannete asendamiseks;
- valmistada, komplekteerida, säilitada ja teha kättesaadavaks heliraamatuid, -ajakirju, -ajalehti, punktkirjas ja elektroonilisi teavikuid ning puuteraamatuid nägemispuudega või mõne muu tavakirjas teksti lugemist takistava puudega lugejatele.

Seisuga 31.12.2013.a. oli hoiukogus 492 734 trükist. Aasta jooksul täienes hoiukogu 1468 teaviku võrra. 2013.a. keskenduti hoiukogu sisulisele läbivaatamisele ja perioodikaväljaannete mahakandmisele. Hoiukogust kustutati 970 aastakomplekti ajakirju ja 687 aastakäiku võõrkeelseid ajalehti.

Vahetuskogus oli seisuga 31.12.2013 710279 trükist Kogu täienes 2013. aasta jooksul 287500 arvestusüksuse võrra. Teistele raamatukogudele jagati 83437 trükist (2012.a. 82 559 trükist). Kõige enam said vahetuskogust oma kogudele täiendust rahva- ja erialaraamatukogud (23 499 eks.), seejärel kooliraamatukogud (13 593 eks.).

Eesti Pimedate Raamatukogus oli 2013. aasta lõpul laenutuses 3413 nimetust heliraamatuid, 806 nimetust punktkirjas raamatuid, 83 puuteraamatut, 85 e-raamatut ja 5 kirjeldustõlkega filmi. 2013. aastal valmistati 161 nimetust eesti- ja 13 nimetust venekeelseid heliraamatuid. Aasta jooksul digiteeriti ja restaureeriti ning tehti lugejatele kättesaadavaks 44 eesti- ja venekeelset heliraamatut.

Eesti Hoiuraamatukogu töötajad on jätkuvalt aktiivselt osalenud erialaste organisatsioonide töös ja täiendanud end mitmetel koolitustel.

1 ORGANISATSIOON JA JUHTIMINE

1.1 STRUKTUUR

4. jaanuaril 2013.a. kinnitatud struktuur oli järgmine:

I	Administratsioon	
1.	Direktor	1
2.	Peavarahoidja	1
3.	Kantselei juhataja	1
4.	Juhiabi	0,5
5.	Autojuht-haldustöötaja	0,5
6.	Abitööline	0,5
		4,5
II	Hoiuosakond	
7.	Osakonnajuhataja	1
8.	Süsteemihaldur	1
9.	Vanemraamatukoguhoidja	1,5
		3,5
III	Vahetusosakond	
10.	Osakonnajuhataja	1
11.	Vanemraamatukoguhoidja	2,5
		3,5
	Eesti Pimedate Raamatukogu osakond	
12.	Osakonnajuhataja	1
13.	Infotöötaja	3
14.	Teabejuht	0,5
15.	Helindaja	1
16.	Paljundusoperaator	1
17.	Punktkirja-toimetaja	1
18.	Tekstitöötaja	2
		9,5
	K O K K U	21,0

Eesti Hoiuraamatukogu töötajatest on 15 kõrgharidusega, sealhulgas raamatukogundusliku kõrgharidusega 11.

2013.a. toimusid Eesti Hoiuraamatukogu koosseisus mitmed muutused. Töölepingu seaduse § 88 lg 1 p 1 alusel lahkus 5.juulil 2013.a. Eesti Pimedate Raamatukogu tekstitöötaja Taimi Olmet. Vahetusosakonna vanemraamatukoguhoidja Heini Vilbiks (0,5 ametikohta) lahkus poolte kokkuleppel töölt 30.septembril 2013.a.

1.2 NÕUKOGU

Vastavalt Eesti Hoiuraamatukogu põhimäärusele nõustab raamatukogu tegevust põhimõttelistes küsimustes nõukogu.

Kultuuriministri 29.03.2012. a. käskkirjaga nr 97 „Eesti Hoiuraamatukogu nõukogu koosseisu kinnitamine” põhjal nõustas raamatukogu tegevust nõukogu järgmises koosseisus:

Rutt Enok	Harju Maakonnaraamatukogu
Anu Iho	Tallinna Ülikooli Akadeemiline Raamatukogu
Kristina Pai	Tartu Ülikooli Raamatukogu
Hilja Rikmann	Tallinna Tehnikaülikooli Raamatukogu
Meeli Veskus	Eesti Kultuuriministeerium
Kaie Holm	Tallinna Keskraamatukogu
Kaire Lass	Eesti Rahvusraamatukogu

Nõukogu koosolekust 28.05.2013.a. võttis osa nõukogu koosseisu viis liiget, puudusid Anu Iho ja Hilja Rikmann. Istungile olid kutsutud Eesti Hoiuraamatukogust Vaiko Sepper, Maimu Heintalu ja Eve Lipand.

Vaiko Sepper andis ülevaate Eesti Hoiuraamatukogu tegevusest 2012. ja 2013.a.

Kultuuriministeeriumi esindaja Meeli Veskuse pensionile siirdumise tõttu määras Kultuuriministeerium käskkirjaga 27.novembril 2013 nr 367 Eesti Hoiuraamatukogu nõukogu koosseisu uueks liikmeks raamatukogunõuniku Ülle Talihärmi.

Nõukogu istungist 16.12.2013.a. võttis osa nõukogu koosseisu viis liiget, puudusid Anu Iho ja Kristina Pai. Eesti Hoiuraamatukogust olid istungile kutsutud Vaiko Sepper, Maimu Heintalu, Eve Lipand.

Vaiko Sepper andis ülevaate Eesti Hoiuraamatukogu tegevusest 2013.a.

1.3 TÖÖALANE KOOLITUS JA OSAVÕTT ERIALASTE ORGANISATSIOONIDE TÖÖST

Kalju Tammaru osales Rahvusraamatukogu juures töötanud autoriõiguse töörühma tegevuses, tulemusena valmis töörühmal materjal Justiitsministeeriumi vastavale töörühmale „Autoriõiguse seadusest tulenevad praktilised probleemid ja lahendustepanekud – raamatukogud“. Materjal on vajalik seoses uue autoriõiguse seaduse väljatöötamisega.

Kalju Tammaru kuulub Kultuuriministeeriumi esindajana Haridus- ja teadusministeeriumi juures töötavasse Teadusraamatukogude nõukogusse.

Kalju Tammaru on Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu terminoloogiatoimkonna esimees, kuulub Eesti Kodu-uurimise Seltsi ja Eesti Terminoloogiaühingusse.

ERÜ juures tegutsevas kogude toimkonna töös osalevad Vaiko Sepper, Maimu Heintalu ja Eve Lipand.

Hoiuosakonna töötajad on ELNET-i töörühmades esindatud järgmiselt:

haldurite kogu	- Sünne Kold
kataloogimise ja nime-normandmete töörühm	- Maimu Heintalu
liigitamise ja märksõnastamise töörühm	- Margit Margus

Osalemine konverentsidel, seminaridel, erialastel koolitustel ja üritustel:

Peavarahoidja Kalju Tammaru:

- 17. jaanuaril juhatas seminari ja üht paneelarutelu „Digitalne mälu 2013 - Sõnakunst ja e-vabadus: autorikaitsest vabakasutuseni“.
- 23. jaanuaril osales Puksoo päeval Tartu Ülikooli raamatukogus.
- 21. veebruaril juhatas mälestuste õhtut Eesti Rahvusraamatukogu uue hoone ehitamisest ja avamisest aastal 1993.
- 27. veebruaril osales „Ukraina punase raamatu“ esitlusel Ukraina Saatkonnas, Eesti Hoiuraamatukogu vahendas raamatut kõigile raamatukogudele.
- 28. veebruaril osales ERÜ aastakoosolekul.
- 10. aprillil osales raamatute „Rukkilillesinised koolimütsid aegade keerises“ ja I. Wiley raamatu „Kahekümne aastaga ümber maailma“ esitlusel.
- 10. mail juhatas Eesti Rahvusraamatukogus oskuskeelepäeva.
- 11. juunil osales Jaak Urmeti raamatu „Saarineni maja“ esitlusel.
- 19. juunil osales raamatu esitlusel laeval „Suur Tõll“.
- 16. augustil osales Abruka raamatukogu 85. juubelil.
- 9. septembril juhatas Ivi Eenmaa raamatu „Elu paralleelmaailmades“ esitlust ja Ivi Eenmaa juubeli tähistamist.
- 10. septembril osales Eesti Rahvusraamatukogu juubelil.
- 23. oktoobril osales Eesti rahvusbibliograafia (1918-1940) esitlusel.
- 5. novembril osales ERÜ kogude toimkonna seminaril.

Vahetusosakonna töötajad:

Eve Lipand:

- 14. märtsil osales Rahvusraamatukogus toimunud emakeelepäevale pühendatud seminaril “Eesti sõnade eluloost”.
- 22.oktoobril osales Eesti Kirjandusmuuseumi raamatukogus peetud VI teadus- ja erialaraamatukogude päeval.
- 5. novembril võttis osa Tartu Ülikooli Raamatukogus peetud ERÜ kogude toimkonna ja rahvaraamatukogude komplekteerimise töörühma ühisest seminarist .

Marianne Peek:

- 3.aprillil osales TLÜ raamatukogus korraldatud töötoas “Kuidas pikendada raamatu eluiga?”.

Peep Pillak võttis aastaringselt osa:

- Riigisekretäri juures tegutseva Arhiivinõukogu tööst.
- Ajalookultuuriajakirja „Tuna“ kolleegiumi tööst.
- Eesti Arhivaaride Ühingu juhatuse tööst.
- Eesti Muinsuskaitse Seltsi juhatuse tööst. 12. aprillil 2013 valis Eesti Muinsuskaitse Seltsi Suurkogu Peep Pillaku oma uueks esimeheks.

Peep Pillak:

- Viibis 24.-28. mail Tveri oblastis Andreapolis ja Toropetsis, kuhu toimetas Hoiuraamatukogu vahetuskogust Eesti juurtega inimestele Eesti-Vene ja Vene-Eesti sõnaraamatuid, lasteraamatuid, õpikuid, vene keelde tõlgitud eesti ilukirjandust ja Eestis vene keeles väljaantud teatmikke ning perioodikat.
- 13.-14. novembril osales Vilniuses toimunud rahvusvahelisel konverentsil „Cultural heritage and the EU2020-strategy – towards an integrated approach“.
- 5.-6. det. osales Brüsselis Europa Nostra 50. juubeli tähistamise lõpuüritusel ja Bibliothèque Solvay's toimunud konverentsil "Cultural Heritage for Europe, Europe for Cultural Heritage".
- Avaldas artikleid „Eesti Kodu-Uurimise Seltsi, Eesti Muinsuskaitse Seltsi ja Eesti Genealoogia Seltsi aastaraamatus 2012“, ajakirjades „Tuna“, ajalehtedes „Eesti Ekspress“, „Eesti Päevaleht“ (Stockholm), „Eesti Elu“ (Toronto), veebiväljaandes „Estonian Word Review“ jm

Hoiuosakonna töötajad:

- 27. veebruaril, 5. aprillil, 25. oktoobril ja 8. novembril osales Külli Gailit Tallinna Ülikooli Akadeemilise Raamatukogu säilitus- ja digiteerimiskeskuse poolt korraldatud restaureerimise töötoas.
- 26.-27. veebruaril Käärikul toimunud mäluasutuste talveseminarist „Turunduskommunikatsioon mäluasutustes“ võttis osa Sünne Kold.
- 28. veebruaril Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu aasta- ja kõnekoosolekul osales Maimu Heintalu.
- 14. märtsil Eesti Rahvusraamatukogus toimunud emakeelepäevast „Eesti sõnade ajaloo“ võtsid osa Maimu Heintalu, Sünne Kold ja Margit Margus.
- 10. mail Eesti Rahvusraamatukogu oskuskeelepäevast võtsid osa Sünne Kold ja Margit Margus.
- 20.-21. mail Pärnu konverentsikeskuses Eesti raamatukoguhoidjate X kongressil „Vali raamatukogu“ osales Margit Margus.
- 30. mail Eesti Rahvusraamatukogus kataloogijate päeval osalesid Külli Gailit ja Maimu Heintalu.

Vaiko Sepper:

- 6.aprillil osales Tartu Linnaraamatukogu 100.juubelile pühendatud kõnekoosolekul „Internetist kloostri“ Haridus- ja teadusministeeriumi saalis.
- 10.aprillil osales USA Suursaatkonna ja kirjastuse Varrak kutsel Irena Wiley mälestusraamatu „Around the Globe in Twenty Years“ eestikeelse tõlke „Kahekümne aastaga ümber maailma“ esitlusel.

- 7.-8. juunil Tallinna Lauluväljakul koguperefestivalil „Puude taga on inimene“. Eesti Pimedate Raamatukogu tutvustamine.
- 22. oktoobril osales VII teadus- ja erialaraamatukogu päeval Eesti Kirjandusmuuseumi saalis.
- 5. novembril võttis osa ERÜ kogude toimkonna ja ERÜ rahvaraamatukogude komplekteerimise töörühma ühisseminarist TÜ Raamatukogu konverentsisaalis.
- 28. novembril Sotsiaalministeeriumis puudega inimeste õiguste kaitse arengukava koostamisega seotud sotsiaalse kaasatuse ja ühiskonnaelus osalemise (sh juurdepääsetavus) töögrupi kohtumisel.
- 13. detsembril Eesti Rahvusraamatukogus kirjandusfoorumil „Paabeli raamatukogu“.

1.4 EESTI HOIURAAMATUKOGU TUTVUSTAMINE JA KOOSTÖÖ TEISTE ASUTUSTEGA

17.aprillil külastasid raamatukogu Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemia infohariduse osakonna üliõpilased, kellele anti põhjalik ülevaade Eesti Hoiuraamatukogu ja Eesti Pimedate Raamatukogu tegevusest.

26. aprillil tutvustas Eesti Hoiuraamatukogu tegevust Linnaleht artiklis „Igal aastal päästetakse 250 000 raamatut“.

21. mail tutvustas Vaiko Sepper Eesti Hoiuraamatukogu tegevust Töötukassa tööharjutusgrupile Viljandis ning jagas neile kaasavõetud raamatuid.

5.-6. juunil käisime raamatuid jagamas Valgamaal. Raamatuid said Sangaste raamatukogu, Paju pansionaat, Kaitseliidu Valgamaa malev, Valgamaa Puuetega Inimeste Koda, Valga haigla.

31.oktoober-1.novembril toimus Eesti Hoiuraamatukogu reis Ida-Virumaale, mille käigus jagati raamatuid Maidla noortekeskusele, Tudulinna lastekodule, Jõhvi Keskraamatukogule, Sillamäe Linnaraamatukogule, MTÜ Avatud Lastekeskusele Kodusoojus, Tartu Ülikooli Narva Kolledžile.

29.novembril ilmus Eesti Päevalehes artikkel „Eesti Hoiuraamatukogu päästab sadu tuhandeid Gutenbergi pärandit“. Artikli ilmumisele eelnes ajakirjanik Rein Siku külaskäik Eesti Hoiuraamatukogusse.

1.5 INFOTEHNOLOOGIA ÜLEVAADE

Eesti Hoiuraamatukogu infotehnoloogia kulud kokku 2013. a. olid 21 009 € (remondi- ja hooldusteenusele kulus 9362 €, kommunikatsioonitehnoloogilisele riistavata ja tarvikutele 172 €, infotehnoloogiline riistvarale ja tarvikutele 7870 €, info- ja kommunikatsiooni- tehnoloogilisele riist- ja tarkvarale – 1109 €, info- ja kommunikatsiooni- tehnoloogilisele tarkvarale 2336 € ja info- ja kommunikatsioonitehnoloogilisele arendustööle 160 €).

2013. a. eraldas Kultuuriministeerium Eesti Hoiuraamatukogule toetuse eelarvevahenditest "Majandamiskulud" eelarvekonto 55 (objektikood PR067601 "Infotehnoloogia", täiendav liigitus KM_IT_VAL) summas 4200 € riist- ja tarkvara soetamiseks.

Kultuuriministeeriumi poolt eraldatud infotehnoloogiatoetusest soetati Eesti Hoiuraamatukogule 5 uut lauaarvutit, 4 kuvarit, 4 Office 2013 Standard programmi ja 6 ID-kaardilugejat.

2013. aastaks oli seadmete ostmiseks eelarves ette nähtud 12 782 €. Seadmete soetamiseks eraldatud investeeringute summaga osteti Eesti Pimedate Raamatukogule server (7526,41 €), seadmetekapp serveriruumi (1775,60 €), 2 uut lauaarvuti komplekti (1712 €), 4 kõvaketast (4TB) ja muid tarvikuid (1767,99 €).

2013.a. lõpus on raamatukogu kasutuses 26 lauaarvutit ja 5 sülearvutit, nendest 6 arvutit, mis on soetatud aastal 2006 või varem, 1 arvuti – 2007, 4 arvutit – 2008, 1 arvuti – 2009, 4 arvutit – 2011, 9 arvutit -2012, 6 arvutit – 2013.

Servereid on Eesti Hoiuraamatukogu kasutuses 5, mis on soetatud aastatel 2004, 2006, 2008, 2011 ja 2013.

ELNET Konsortsiumi liikmemaks oli 2013 .a. 2401 €.

Eesti Hoiuraamatukogu arvutipargi hooldamiseks on sõlmitud leping ICEIT Teenused OÜ-ga arvutite ja arvutivõrgu seadmete installeerimis- ja remonditöödeks, kodulehe uuendusteks ja hoolduseks ning EHR valduses olevate serverite tarkvara- ja installeerimistöödeks.

1.6 HINNANG SISEKONTROLLISÜSTEEMI KOHTA

2013.a. Eesti Hoiuraamatukogus auditit läbi ei viidud.

2 PEAVARAHOIDJA TEGEVUS

Eelmiste aastatega võrreldes toimus aastal 2013 rohkem ruumide otstarbe muutumisi ja seoses sellega trükiste ümbertõstmist. Hoidlate pinna muuseumitele kasutusse andmisega kaasnes ka riulite lahtimonteerimine ja utiliseerimine.

Nimetatud tegevustega seoses eemaldas peavarahoidja 2013.a.

- saksakeelse ilukirjanduse fondist (A-M) ca 75%, allesjäänud osa paigutas ümber
- saksakeelse liigikirjanduse fondist ca 50% ja paigutas allesjäänud osa ümber II korruse hoidlast III korruse hoidlasse
- rootsikeelse liigikirjanduse fondist ca 75%, allesjäänud osa paigutas ümber
- venekeelse ilukirjanduse fondist ca 50%
- võõrkeelse usukirjanduse fondist suure osa ja paigutas allesjäänud osa ümber

Suurematest välismaalt saabunud saadetistest vaatas peavarahoidja läbi ja vahendas Eesti raamatukogudele

- Torontost Tartu Instituudilt saabunud 10 EURO aluse täit väliseesti raamatuid
- ja Sydneyst saabunud ca 60 kasti trükiseid

3 HOIUOSAKONNA TEGEVUSARUANNE

Aruandeperioodil jätkati vähekasutatava, kuid säilitamist vääri teadusliku, tehnilise ja kultuurialase kirjanduse komplekteerimist. Eesti teistelt raamatukogudelt võeti vastu 1468 trükist. Aastate jooksul on teavikute üleandjad samaks jäänud – Eesti Rahvusraamatukogu, Tallinna Ülikooli Akadeemiline Raamatukogu, Tartu Ülikooli Raamatukogu ja Välisministeeriumi raamatukogu. Aruandeaastal saadi trükiseid ka Tartu Ülikooli Füüsika Instituudi raamatukogult. Jätakuvalt täiendati hoiukogu oma raamatukogu vahetusosakonna trükistega.

Raamatukogudelt saadud trükised vaadati kõik sisuliselt läbi ja kontrolliti dubletsust e-kataloogi ESTER järgi. Alalisele säilitamisele ei võetud mitmekõiteliste teoste üksikkõiteid, teiste raamatukogude dublette, füüsilisel lagunenenud trükiseid, need suunati vahetuskogusse. Vajadusel konsulteeriti trükiseid üleandva raamatukoguga.

Raamatukogude järgi vastuvõetud trükised:

Tartu Ülikooli Raamatukogu	- 831 arvestusüksust
Eesti Rahvusraamatukogu	- 137 arvestusüksust
Tallinna Ülikooli Akadeemiline Raamatukogu	- 116 arvestusüksust
Välisministeeriumi raamatukogu	- 120 arvestusüksust
Tartu Ülikooli Füüsika Instituudi raamatukogu	- 55 arvestusüksust
Eesti Hoiuraamatukogu vahetusosakond	- 209 arvestusüksust

Laadide järgi jagunesid vastuvõetud trükised järgmiselt:

raamatuid	- 289 eks.
ajakirju	- 713 a.k.
ajalehti	- 40 a.k.
jätkväljaandeid	- 426 eks.

Uusi nimetusi lisandus 468:

raamatuid	- 289
ajakirju	- 56
jätkväljaandeid	- 123

Seisuga 31.12.2013 sisaldas hoiukogu 492734 trükist

raamatuid	- 408829 eks.
ajakirju	- 30599 a.k. ja 2787 nimetust
ajalehti	- 2963 a.k. ja 196 nimetust
jätkväljaandeid	- 50343 eks.

Aruandeaastal jätkati hoiukogu sisulist läbivaatamist, juhindudes ERÜ kogude toimkonna poolt koostatud juhendist „Abiks Hoiuraamatukokku säilitamisele suunamisel“, kinnitatud 21. aprillil 2009.a. Perioodikakogust kuulusid mahakandmisele reprografeeritud ja vähekasutatavates keeltes reaalteaduslikud väljaanded, samuti perioodika üksiknumbrid. Kokku kustutati 970 aastakomplekti ajakirju ja 652 eksemplari jätkväljaandeid.

Koostöös raamatukogu nõukogu ja ERÜ kogude toimkonnaga vaadati 2013.a. uuesti läbi alalisele säilitamisele kuuluvad ajalehed. Seoses ajalehtede vähese kasutusega ja võimalusega neid juba veebist kätte saada otsustati osa ajalehti maha kanda. Eesmärgiks oli ka ühe ajalehti sisaldava hoidla pinna vabastamine, et pakkuda seda kasutuseks mõnele Kultuuriministee-

riumi alluvuses olevale muuseumile. Aruandeaastal kustutati 687 aastakäiku võõrkeelseid ajalehti, mis moodustas ajalehtede kogust 19%. Ajalehtede nimetusi kanti maha 83. Vabastamaks II korruse ajalehtede hoidla Eesti Teatri- ja Muusikamuuseumile ning Tarbekunsti- ja Disainimuuseumile tõsteti kokku kolme hoidla ajalehed. Samal ajal toimus ka riiulite ja ajalehtede tolmust puhastamine.

Vastavalt Eesti Hoiuraamatukogu nõukogu 2012. aasta otsusele autoreferaatide säilitamisest hoiukogus alustati nende sisulist läbivaatamist. Koostöös peavarahoidjaga määrati kindlaks säilitamisele kuuluvate autoreferaatide ainealad. Säilitatavad autoreferaadid kataloogitakse e-kataloogis ESTER. Eestiga seotud autoreferaadid antakse üle Eesti Rahvusraamatukogule. Aruandeperioodil vaadati läbi aastatel 1975-1981 ilmunud autoreferaadid (kokku 107810 eks.), kataloogiti 1975.-1976.a. autoreferaadid ja kustutati 28349 eksemplari.

Perioodikakogus jätkus inventuur. Kontrolliti ajakirjade ja jätkväljaannete kohalolu vastavust kataloogile kohaviitade P1408-1900. Vaadati läbi 1201 aastakäiku ajakirju ja 817 eksemplari jätkväljaandeid. Inventuuri käigus loeti kadunuks 1 ajakiri.

2013. aasta lõpus kajastus e-kataloogis ESTER 21% hoiukogu teavikutest e. 109465 eksemplarikirjet. Aasta jooksul koostati trükistele 3518 bibliokirjet. Eksemplarikirjeid lisandus kataloogi 6175. Parandati ja täiendati 1603 bibliokirjet. Kõik trükised kirjeldati *de visu*. Alustati alalisele säilitamisele kuuluvate autoreferaatide rekataloogimisega. Seni peegeldusid autoreferaadid ainult Hoiuraamatukogus asuvas kaartkataloogis ja olid lugejatele praktiliselt kättesaamatud. Aruandeperioodil sisestati e-kataloogi ESTER 1975.-1976.a. ilmunud autoreferaatide kirjed.

Aasta jooksul liigitati ja märksõnastati 2348 trükist.

2013. a. oli raamatukogu 254 päeva lugejatele avatud. Vastavuses hoiukogu komplekteerimisega on lugejateeninduse näitarvud aastate jooksul väikesed püsinud. Raamatukogu kasutajaid registreeriti 56 ja külastusi 63. Kodulehe vahendusel pöörduti raamatukogu poole 64023 korral. Kohapeal laenutati 198 trükist. Laenutustest moodustasid perioodikatellimused 92%. Lugejatele tehti 281 artiklikoopiat. Infopäringuid esitati 32 korral.

Elektrooniliselt vahendati raamatukogu kasutajatele 61 trükist. Skanneeriti ja saadeti lugejatele elektronposti kaudu 225 artiklit. RVL-i kaudu saadeti teistele raamatukogudele 16 trükist.

4 VAHETUSOSAKONNA TEGEVUSARUANNE

Vahetuskogus oli seisuga 31.12.2013 710279 trükist. Kogu täienes 2013. aasta jooksul 287500 arvestusüksuse võrra. Kogust kustutati 343317 arvestusüksust. Sellest teistele raamatukogudele jagati 83437 trükist. Jätkati kogude puhastamist raamatukogudele mittevajalikest trükistest. Kuna võõrkeelse kirjanduse vastu on huvi vähenenud, siis jätkati ka sel aastal just võõrkeelse kogu puhastamist. Makulatuuri suunati 259880 trükist. Keeleliselt jagunes vahetuskogu 2013. aasta lõpul järgmiselt:

Eestikeelne trükis – 559442 eks.

Võõrkeelne trükis – 150837 eks.

2013. aastal saadi annetusi 758 korral. Eraannetajaid oli 580 ja nad annetasid raamatukogule kokku 150 504 trükist, mis annab tunnistust, et oluliselt on suurenenud eraannetuste hulk. Eesti Rahvusraamatukogust saabus ka sel aastal kõige enam trükiseid – 20 973. Saabus ka kaks suurt välis-eesti raamatute saadetist – Toronto Eesti Instituudist ja osa Eesti Arhiivi Austraaliast.

Nagu juba eelnevalt mainitud, jagas 2013. aastal Eesti Hoiuraamatukogu raamatukogudele vahetuskogust 83 437 trükist.

Asutused	Eks
Rahva-, eriala ja lasteraamatukogud	23499
Kooliraamatukogud	13593
Kõrgkoolide raamatukogud	5201
Seltsid, ühiskondlikud organisatsioonid	10125
Muuseumid	4399
Ministeeriumid, valitsusasutused	3257
Haiglad, laste- ja hooldekodud	4290
Vanglad, sõjavägi	13611
Muud asutused	5462
Kokku	83437
Makulatuuri läks	259880
KOKKU kustutati	343317

Ka sel aastal said kõige enam trükiseid Hoiuraamatukogust rahva- ja kooliraamatukogud.

Vaadati läbi 321 maili teel saabunud soovinimestikku.

Lisaks sellele on osakonna töötajad otsinud kirjandust raamatukogude ja teiste asutuste poolt soovitud teemade järgi.

Raamatukogusse saabunud kirjastuste jääkidest koostati üks pakkumismestik.

Kultuuriministeeriumi ja teiste asutuste jaotuskavade alusel jagati maakondade keskraamatukogudele 15 nimetust raamatuid.

Vahetuskogu arvudes 2013

	Trükiste üldarv	s.h. perioodika	Eestik.	Võõrk.
Seis 1.01.2013	766096	319884	522089	244007
2013 tuli juurde	287500	35075	210964	76536
2013 kustutati	343317	42321	173611	169706
Seis 1.01.2014	710279	312638	559442	150837

makulatuur	259880
raamatukogudele	83437
kokku:	343317

Vahetuskogu	2011	2012	2013
Aasta algul (aü)	847600	815814	766096
Aasta algul (lm)	23862	22998	21598
Lisandumine(aü)	294072	253752	287500
Kustutatud (aü)	325858	303470	343317
Aasta lõpul(aü)	815814	766096	710279
Aasta lõpul(lm)	22998	21598	19821

5 FINANTS- JA MAJANDUSTEGEVUS

		2012	2013
A	Tulu kokku	539	528
a1	riigilt	503	521
a2	omavalitsuselt		
a3	muudest allikatest	36	
a3.1	sh ettevõttelt või eraisikult laekunud	0	
a3.2	sihtfinantseerimine	10	7
a3.3	teenitud tulu (omatulu)	26	

- 1.1 **Eraldised investeeringuteks:** Elektrisüsteemi renoveerimiseks eraldati Eesti Hoiuraamatukogule 2012.a. 51 129 eurot. Elektrisüsteemi renoveerimise hanke läbiviimise võttis enda peale RKAS, kuid 2012.a. seda ei teostatud ja tööde teostamine lükati edasi järgmisele aastale. 2013. a. otsustati seda summat kasutada olemasoleva gaaskustutussüsteemi õigusaktidest tulenevatele nõuetele vastavusse viimiseks ja süsteemile kasutusloa saamiseks vajalike toimingute teostamiseks. Töödega 2013. a. ei jõutud küll peale hakata, kuid 20.detsembril 2013 sõlmisid RKAS ja Eesti Hoiuraamatukogu kokkuleppe investeeringu kasutamiseks gaaskustutussüsteemi lõpule viimiseks ning EHR tegi RKAS-le tööde teostamiseks ettemakse kogu summa ulatuses. Tööd on planeeritud lõpetada 01.10.2014.a.
- 1.2 Elektrisüsteemi rekonstrueerimiseks Eesti Hoiuraamatukogus eraldas Rahandusministeerium RKAS-le 288 000 eurot. 21.veebruari 2014.a. sõlmisid RKAS ja Eesti Hoiuraamatukogu kokkuleppe investeeringu teostamiseks, tööde valmimise tähtaeg on 31.07.2014.
- 1.3 Seadmete soetamiseks eraldati 2013. aastaks 12 782 €. Seadmete soetamiseks eraldatud investeeringute summaga osteti Eesti Pimedate Raamatukogule server (7526,41 €), seadmetekapp serveriruumi (1775,60 €), 2 uut lauaarvuti komplekti (1712 €), 4 kõvaketast (4TB) ja muid tarvikuid (1767,99 €).

Kulud

		2012	2013
A	Kulud kokku	464	529
a1	Jooksevkulu	450	476
a1.1	Tööjõukulu	325	341
a1.1.1	Palk, preemia, hüvitis	325	341
a1.1.2	Personali koolituskulud		
a1.2	Komplekteerimiskulud kokku	8	5
a1.2.1	Kulu paber kandjatele, mikrovormidele ja auvistele kokku	8	5
a1.2.1.1	sh raamatutele	8	5
a.1.4	hoiukulud	21	22
a1.5	IKT kulud	19	21
a1.6	Halduskulud	23	38
a1.7	Muud kulud	54	49
a2	Kapitalimahutused	14	53
a2.1	Investeeringud põhivarasse	14	53
a2.1.1	sh. uute ehitiste ja juurdeehitiste soetamine	14	43
a2.1.2	sh kõik muud kapitaalimahutused k.a. mööbel ja seadmed	0	10
a2.2	Investeeringud infotehnoloogiasse		

6 TEGEVUSKAVA 2014. AASTAKS

- Jätkata inventuuri perioodikakogus. Kontrollida trükiste kohalolekut vahemikus P1901-2500.
- Jätkata 1982-1986 ilmunud autoreferaatide kogu läbivaatamist (kokku 108000 eks.), alalisele säilitamisele kuuluvad trükised kataloogida e-kataloogis ESTER, ülejäänud kustutada.
- Jätkata pakkumisnimekirjade koostamist vahetuskogu trükistest ja raamatukogude teavitamist pakutavatest teavikutest nii kodulehekülje kui muude kanalite kaudu.
- Jätkata vahetuskogusse saabunud harvleiduvate trükiste leidumuse kontrollimist arhiivraamatukogudes ja teistes mäluasutustes ja sealt puudumisel nende pakkumist

huvitatud asutustele.

- Teavitada raamatukogusid, mäluasutusi ning teisi raamatutest huvitada võivaid institutsioone (haiglad, hooldekodud, sõjaväeosad jne.) vahetusosakonna teenustest.
- Jätkata fondide puhastamist mittevajalikust ja liigses eksemplaarsuses olevast kirjandusest.
- Luua kontakte väljaspool Eestit elavate eesti kogukondadega, selgitada välja nende raamatute soovid ja täita neid vastavalt võimalustele.
- Osaleda rahvuskaaslaste programmi töös.
- Tagada ülevaatliku informatsiooni kättesaadavus raamatukogu teenustest ja tegevusest koduleheküljel.
- Tutvustada raamatukogu meedia vahendusel, konverentsidel, erialaüritustel, kohapeal.
- Jätkata võimalusel vanemate töökohaarvutite väljavahetamist uute või uuemate vastu.
- Jätkata aktiivset osalemist koolitusprogrammidel ja teistel raamatukogunduslikel üritustel.

EESTI PIMEDATE RAAMATUKOGU TEGEVUSARUANNE 2013

EESSÕNA

Alates 2010. aasta 1. juunist Eesti Hoiuraamatukogu osakonnana tegutseva Eesti Pimedate Raamatukogu ülesandeks on valmistada, komplekteerida, säilitada ja teha kättesaadavaks heliraamatuid, -ajakirju, -ajalehti, punktkirjas ja elektroonilisi teavikuid, puuteraamatuid ning kirjeldustõlkega filme nägemispuudega või mõne muu trükitud teksti lugemist takistava puude, häire või haigusega lugejatele.

2013. aastal laenutati teavikuid vahetult raamatukogust, posti ja raamatukogudevahelise laenutuse teel. Postikulud tasus raamatukogu. 2012. aastaga võrreldes suurenes laenutuste arv tänu lugejate arvu tõusule ja posti teel saadetavate mittetagastatavate heliraamatute populaarsusele. Vahetult raamatukogust laenutatavate teavikute hulk ja raamatukogu külastuste arv vähenesid.

Laenutuses oli 2013. aasta lõpul 3413 nimetust heliraamatuid, 806 nimetust punktkirjas raamatuid, 83 puuteraamatut, 85 e-raamatut ja 5 kirjeldustõlkega filmi. 2013. aastal valmistati 161 nimetust eesti- ja 13 nimetust venekeelseid heliraamatuid. Jätkati vanade ja väärtuslike magnetofonilintidel heliraamatute digiteerimist ning restaureerimist. Aasta jooksul digiteeriti ja restaureeriti ning tehti lugejatele kättesaadavaks 44 eesti- ja venekeelset heliraamatut.

Punktkirjas trükiste toodang originaalteksti lehekülgede mahtu arvestades suurenes võrreldes 2012. aastaga. Punktkirjas raamatuid valmistati põhiliselt lastele.

Elektrooniliste raamatute hulk täienes tänu Tartu Ülikooli Raamatukogust ja Tallinna Ülikooli Akadeemilisest Raamatukogust saadud annetustele. Jätkati e-posti teel saadetavate elektrooniliste ajalehtede ning ajakirjade kättesaadavaks tegemist ning suurendati väljaannete valikut.

2013. aastal tunnustati Eesti Pimedate Raamatukogu Veebiraamatukogu loomise eest. 28. veebruaril pälvisid Eesti Pimedate Raamatukogu ja Iceit Teenused OÜ Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu tunnustuse „Aasta tegu erialaraamatukogus 2012“. Heliteavikute allalaadimist ja voogedastusena kuulamist võimaldav Veebiraamatukogu tehti lugejatele kättesaadavaks 2. aprillil 2012. aastal.

Eesti Pimedate Raamatukogu töötajad osalesid aruandeaastal erialastel koolitustel ning tutvustasid raamatukogu mitmesugustel üritustel ning meedias (ajakirjanduses ja televisioonis) ning raamatukogus kohapeal. Eesti Pimedate Raamatukogu infovoldikut levitati raamatukogudele, koolidele, ravi- ja sotsiaalhoolekandeesutustele. Olemasolevale eestikeelsele ja ingliskeelsele infovoldikule lisandus 2013. aastal venekeelne voldik.

1 ORGANISATSIOON JA JUHTIMINE

1.1. STRUKTUUR

Aastal 1994 loodi tollase Eesti Pimedate Ühingu helistuudiost sihtasutus, mis tegevusvaldkondade liitmise tulemusel arendati Sihtasutuseks Eesti Pimedate Raamatukogu. Alates 2001. aastast anti Sotsiaalministeeriumi vastutusalas olnud sihtasutus kultuuriministeeriumi vastutusalasse.

Vastavalt kultuuriministri 11. novembri 2003. aasta määrusele nr. 18, millega muudeti Eesti Hoiuraamatukogu põhimäärust, hakkas Eesti Pimedate Raamatukogu alates 1. jaanuarist 2004 tööle Eesti Hoiuraamatukogu filiaalina.

Vastavalt kultuuriministri 1. juuni 2010. aasta määrusele nr. 3 muutus Eesti Pimedate Raamatukogu Eesti Hoiuraamatukogu filiaalset osakonnaks. Alates 1. juunist 2010 teenindab varem Tallinnas Tondi 8a tegutsenud Eesti Pimedate Raamatukogu lugejaid uues asukohas Eesti Hoiuraamatukogu hoones Suur-Sõjamäe 44a.

2013. aastal vähenes Eesti Pimedate Raamatukogu koosseis 1 töötaja võrra. Aastalõpu seisuga töötas osakonnas 9 töötajat, neist 8 täistööajaga ning 1 poole kohaga:

Osakonnajuhataja	1
Teabejuht	0,5
Infotöötaja	3
Helindaja	1
Paljundusoperaator	1
Punktkirja toimetaja	1
Tekstitöötaja	1
Kokku	8,5

Töövõtulepingute alusel töötasid heliraamatute, -ajalehtede ja -ajakirjade tekstide esitajad (peamiselt näitlejad ja diktorid).

1.2. TÖÖALANE KOOLITUS JA OSAVÖTT ERIALASTE ORGANISATSIOONIDE TÖÖST

Osakonnajuhataja Marja Kivihall on Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu liige ja Rahvusvahelise Raamatukoguühingute- ja Asutuste Liidu trükitud teksti lugemist takistava puudega inimestele teenust pakkuvate raamatukogude sektsiooni (IFLA Libraries Serving Persons with Print Disabilities Section) Eesti Pimedate Raamatukogu poolne kontaktisik.

Infotöötaja Margit Orusaar on Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu erialaraamatukogude sektsiooni liige.

Punktkirjatoimetaja Avo Falkenberg on Eesti Vabariigi Haridus- ja Teadusministeeriumi juurde loodud punktkirjakomisjoni liige.

Teabejuht Priit Kasepalu esindas Eesti Pimedate Raamatukogu Euroopa Pimedate Liidu punktkirjaessee võistluse Eesti vooru žüriis ja oli selle esimees.

2013. aastal tunnustati Eesti Pimedate Raamatukogu teabejuhti Priit Kasepalu suure panuse eest nägemispuudega inimeste elukvaliteedi parandamisse kodanikupäeva aumärgiga. Aumärgi andsid 27. novembril Tallinnas Stenbocki majas üle peaminister Andrus Ansip ja regionaalminister Siim Kiisler.

Osalemine konverentsidel, seminaridel, erialasel koolitusel, täiendõppe üritustel:

Teabejuht Priit Kasepalu:

- 17. jaanuaril Eesti Rahvusraamatukogus seminaril “Sõnakunst ja e-vabadus: autorikaitsest vabakasutuseni”.
- 21.-22. jaanuaril Jüri Gümnaasiumis. Eesti Pimedate Raamatukogu tutvustamine.
- 24. jaanuarist 1. aprillini Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemias kirjeldustölkide ja kirjeldustölke konsultantide koolitusel.
- 13. märtsil Tallinna Puuetega Inimeste Kojas Eesti Nägemispuuetega Inimeste Keskliidu ümarlaual „Nägemispuuetega inimesed – täna ja homme“.
- 23. aprillil Pärnu Pimedate Ühingu raamatu ja roosi päeva märkival lugejakoolitusel. Koolituse läbiviimine.
- 17. mail Haapsalu Sotsiaalmajas Läänemaa Nägemisvaegurite Ühingu klubi „Päsusilm“ lugejakoolitusel. Koolituse läbiviimine.
- 7.-8. juunil Tallinna Lauluväljakul koguperefestivalil „Puude taga on inimene“. Eesti Pimedate Raamatukogu tutvustamine.
- 15. oktoobril Haapsalu Sotsiaalmajas Läänemaa Nägemisvaegurite Ühingu valge kepi päeva üritusel. Eesti Pimedate Raamatukogu tutvustamine.
- 22. oktoobril Haapsalu Sotsiaalmajas ettelugemispäeval. Ürituse juhtimine.
- 13. novembril Tallinna Puuetega Inimeste Kojas Eesti Nägemispuuetega Inimeste Keskliidu seminaril „Tööhõive ja töövõimekus – mis, kus ja kuidas mõjutab nägemispuuetega inimesi ning riikliku poliitika tuleviku nägemusi?“.
- 22. novembril Tartu Emajõe Koolis kooli 130. aastapäeva üritusel ja raamatu „Tartu Emajõe Kool aastatel 1947-2012“ esitlusel.
- 26. novembril Kuressaares Saaremaa Puuetega Inimeste Kojas Saaremaa Pimedate Ühingu teabepäeval. Eesti Pimedate Raamatukogu kodulehe tutvustamine.
- 29. novembril Tallinnas Põhja-Eesti Pimedate Ühingu teabepäeval. Eesti Pimedate Raamatukogu kodulehe tutvustamine.
- 3. detsembril Swissotel Tallinnas Eesti Puuetega Inimeste Koja aastakonverentsil „Puudega inimesed tööle – võimalik või võimatu?“.

Osakonnajuhataja Marja Kivihall:

- 17. jaanuaril Eesti Rahvusraamatukogus seminaril “Sõnakunst ja e-vabadus: autorikaitsest vabakasutuseni”.
- 28. veebruaril Eesti Rahvusraamatukogus Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu kõne- ja üldkoosolekul.
- 5. aprillil Eesti Rahvusraamatukogus Põhja- ja Baltimaade kirjandusfoorumil „Rahvuskirjandus 21. sajandil: sisse- ja väljavaated“.
- 7.-8. juunil Tallinna Lauluväljakul koguperefestivalil „Puude taga on inimene“. Eesti Pimedate Raamatukogu tutvustamine.
- 13.-14. juunil Kopenhaagenis konverentsil „Future Publishing and Accessibility“.

- 22. novembril Tartu Emajõe Koolis kooli 130. aastapäeva üritusel ja raamatu „Tartu Emajõe Kool aastatel 1947-2012“ esitlusel.
- 28. novembril Sotsiaalministeeriumis puudega inimeste õiguste kaitse arengukava koostamisega seotud sotsiaalse kaasatuse ja ühiskonnaelus osalemise (sh juurdepääsetavus) töögrupi kohtumisel.
- 6. detsembril Tallinna Ülikooli Akadeemilises Raamatukogus Urania COM OÜ poolt loodud raamatukogude infosüsteemi Urram uue versiooni koolitusel.

Infotöötaja Ülle Olt:

- 5. aprillil Eesti Rahvusraamatukogus Põhja- ja Baltimaade kirjandusfoorumil „Rahvuskirjandus 21. sajandil: sisse- ja väljavaated“.
- 7.-8. juunil Tallinna Lauluväljakul koguperefestivalil „Puude taga on inimene“. Eesti Pimedate Raamatukogu tutvustamine.
- 11. novembril koolituskeskuses Reiting koolitusel „Kuidas olla parem klienditeenindaja?“.
- 6. detsembril Tallinna Ülikooli Akadeemilises Raamatukogus Urania COM OÜ poolt loodud raamatukogude infosüsteemi Urram uue versiooni koolitusel.

Infotöötaja Margit Orusaar:

- 6. detsembril Tallinna Ülikooli Akadeemilises Raamatukogus Urania COM OÜ poolt loodud raamatukogude infosüsteemi Urram uue versiooni koolitusel.

Infotöötaja Silva Paluvits:

- 17. jaanuaril Eesti Rahvusraamatukogus seminaril “Sõnakunst ja e-vabadus: autorikaitsest vabakasutuseni”.
- 22. veebruaril Eesti Rahvusraamatukogus lahtiste uste päeval.
- 26.-27. veebruaril Kääriku Spordikeskuses Mäluasutuste talveseminaril.
- 14. märtsil Eesti Rahvusraamatukogus emakeelepäeva üritusel.
- 5. aprillil Eesti Rahvusraamatukogus Põhja- ja Baltimaade kirjandusfoorumil „Rahvuskirjandus 21. sajandil: sisse- ja väljavaated“.
- 20.-21. mail Pärnus Eesti raamatukoguhoidjate X kongressil.
- 7.-8. juunil Tallinna Lauluväljakul koguperefestivalil „Puude taga on inimene“. Eesti Pimedate Raamatukogu tutvustamine.
- 11. novembril koolituskeskuses Reiting koolitusel „Kuidas olla parem klienditeenindaja?“.
- 6. detsembril Tallinna Ülikooli Akadeemilises Raamatukogus Urania COM OÜ raamatukogude infosüsteemi Urram uue versiooni koolitusel.
- 13. detsembril Eesti Rahvusraamatukogus kirjandusfoorumil „Paabeli raamatukogu“.

1.3. RAAMATUKOGU TUTVUSTAMINE JA KOOSTÖÖ TEISTE ASUTUSTEGA

Eesti Pimedate Raamatukogu tutvustamisel on oluline osa teiste asutuste ja organisatsioonide esindajate külaskäikudel raamatukogusse. Aasta jooksul toimunud külastused on andnud võimaluse tutvustada huvilistele Eesti Pimedate Raamatukogu tegevust.

Külastused:

- 17. aprillil tutvusid Eesti Pimedate Raamatukogu tööga Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemia raamatukogunduse eriala üliõpilased;
- 12. juunil täiendasid Eesti Pimedate Raamatukogus oma teadmisi Tallinna Ülikooli eripedagoogika tudengid;
- 16. septembril täiendasid Eesti Pimedate Raamatukogus oma teadmisi Tallinna Ülikooli eripedagoogika tudengid;
- 20. septembril külastasid Eesti Pimedate Raamatukogu Länsi-Uudenmaa Näkövammaiset ry liikmed Soomest.

2013. aastal kajastati Eesti Pimedate Raamatukogu tegevust meedias.

Artiklid Eesti Pimedate Raamatukogust:

- Kasepalu, Priit. 4. jaanuar on ülemaailmne punktikirjapäev. – E24.ee, 2. jaanuar 2013
- 4. jaanuar on ülemaailmne punktikirjapäev. – Eesti Puuetega Inimeste Koda, 3. jaanuar 2013
- Täna tähistatakse ülemaailmset punktikirjapäeva. – Koolielu, 4. jaanuar 2013
- Kasepalu, Priit. Täna on ülemaailmne punktikirjapäev. – Külauudised, 4. jaanuar 2013
- Kalvik, Kai; Mandre, Sigrid. Teadus- ja erialaraamatukogu päev koos ilmaennustajatega. – Raamatukogu (2013) 1
- Eesti Raamatukoguhoidjate Ühing (ERÜ) tähistab 28. veebruaril Rahvusraamatukogu suures konverentsisaalis koos tegutsemise 90. aastapäeva ning tunnustab parimatest parimaid raamatukoguhoidjaid. – E24.ee, 27. veebruar 2013
- Kivihall, Marja. Awards to the Estonian Library for the Blind for creating a webbased system for downloading and streaming of audio materials. – IFLA LPD Section, 12 March 2013
- Lamp, Triinu. Kohtumine Pimedate Raamatukogu töötajaga. – Rae Sõnumid, märts 2013
- Olevsoo, Reet. Eesti Raamatukoguhoidjate Ühing tähistas 90 aasta möödumist asutamisest. – Raamatukogu (2013) 2
- Vill, Ants. Raamatukogu neile, kes raamatuid lugeda ei näe. – Linnaleht, 16. august 2013
- Kasepalu, Priit. Raamatukogu abiks erivajadustega inimestele. – Terviseleht, 15. oktoober 2013
- Kasepalu, Priit. Raamatukogu on abiks erivajadustega inimestele. – Vooremaa, 15. oktoober 2013
- Kasepalu, Priit. Sotsiaalmajas tutvustatakse täna punktikirja ja pimedate raamatukogu teenuseid. – Läänlane, 15. oktoober 2013
- Tobias, Riina. Nägemisvaegurid tähistasid valge kepi päeva. – Lääne Elu, 17. oktoober 2013
- Sikk, Rein. Postikulu pärsib pimedatele mõeldud teavikute loomist. – Eesti Päevaleht, 16. detsember 2013

Eesti Pimedate Raamatukogu tegevust kajastati televisioonis:

- Eesti Pimedate Raamatukogu tegevuse kajastamine Eesti Televisiooni saates „Kirjandusministeerium“ 29. jaanuar 2013

2013. aastal toimus koostöö teiste raamatukogude, muude asutuste ning organisatsioonidega.

2013. aastal jätkus koostöö Tallinna Ülikooli Akadeemilise Raamatukogu ja Tartu Ülikooli Raamatukoguga. Aasta jooksul saadi kahelt ülikooliraamatukogult annetuseks ja tehti lugejatele kättesaadavaks 41 nimetust heli- ja e-raamatuid eesti ja inglise keeles. Raamatud valmistati nägemispuudega üliõpilaste tellimisel.

Kogudes olevaid teavikuid (punktkirjas ja puuteraamatuid) laenutati 2013. aastal erinevate ürituste tarbeks MTÜ-le Kakora, Tallinna Ülikooli Balti Filmi- ja Meediakoolile, Rocca al Mare Kooli Vodja Individuaalõppekeskusele.

2013. aastal tegi Eesti Pimedate Raamatukogu teabejuht aktiivset tutvustustööd puuetega inimeste organisatsioonides sh. pimedate ühingutes, koolides ning erinevatel üritustel üle Eesti.

Eesti Pimedate Raamatukogu voldikuid jagati mitmesugustel üritustel ning erinevatele asutustele (raamatukogudele, sotsiaalhoolekandeasutustele, pimedate ühingutele). 2013. aasta septembris koostati ja trükiti voldik ka vene keeles.

2 KOGUD

Aastal 2013 valmistati:

- eestikeelseid heliraamatuid 161 nimetust – 1938 originaaltundi;
- venekeelseid heliraamatuid 13 nimetust – 197 originaaltundi;
- digiteeritud ja restaureeritud eesti- ja venekeelseid heliraamatuid 44 nimetust – 644 originaaltundi;
- heliajalehti ja -ajakirju 6712 CD-d;
- punktkirjas trükiseid 27 nimetust – 5546 punktkirjalehekülge originaalteksti;
- raamatukogus koostatud nägemispuudega inimeste elu kajastavat heliajakirja „Epüfon“ 11 numbrit.

2013. aastal valmistati eesti- ja venekeelseid heliraamatuid eelmise aastaga võrreldes 12 nimetust rohkem.

Heliraamatutena salvestatavate ja punktkirjas trükitavate raamatute valiku põhimõtted:

- jälgitakse, et raamatud vastaksid võimalikult erinevale maitsele ja huvitaksid võimalikult paljusid lugejaid;
- arvestatakse lugejate soovidega;
- arvestatakse koolides (ka kõrgkoolides) soovitatava ilukirjandusega;
- arvestatakse temaatilise kirjanduse mitmekülgse valiku pakkumisega;
- edastatakse nägemispuudega inimeste elu käsitlevat kirjandust;
- edastatakse kaasaegset väärtkirjandust, mille üle otsustatakse ajakirjanduses ilmunud arvustuste või läbiloetud raamatute põhjal.

Lisaks raamatukogus valmistatud teavikutele täienes kogu tänu ostudele ja annetustele. Osteti 14 nimetust venekeelseid heliraamatuid. Raamatukogule annetati 97 nimetust erinevat laadi teavikuid – heli-, punktkirjas, e-raamatuid, kirjeldustõlkega filme. Suurim osa annetatud raamatuid – 41 nimetust e-raamatuid ja heliraamatuid eesti ja inglise keeles – laekus Tallinna Ülikooli Akadeemiliselt Raamatukogult ja Tartu Ülikooli Raamatukogult. Heliraamatuid saadi veel Võrust Pimedate Infoühingust Helikiri, Põhja-Eesti Pimedate Ühingult, MTÜ-lt Heaolu Arendusühing. Kirjeldustõlkega filmide annetaja oli MTÜ Kakora.

2013. aastal jätkus raamatuvahetus välisriikide pimedate raamatukogudega, kellele saadeti 87 eesti- ja venekeelset heliraamatut. Vastu saadi 8 eestikeelset ja 15 venekeelset heliraamatut.

Välisraamatukogudele annetatud heliraamatute arv:

Soome – 9 eesti- ja 15 venekeelset nimetust;
 Austraalia – 9 venekeelset nimetust;
 Leedu – 9 venekeelset nimetust;
 Läti – 9 venekeelset nimetust;
 Norra – 9 venekeelset nimetust;
 Rootsi – 9 venekeelset nimetust;
 Saksamaa – 9 venekeelset nimetust;
 Venemaa – 9 venekeelset nimetust.

Välisraamatukogudest saadud heliraamatute arv:

Soome – 8 eesti- ja 12 venekeelset nimetust;
 Läti – 3 venekeelset nimetust.

Välisraamatukogudest on kõige aktiivsemaks raamatuvahetuse koostööpartneriks Soome Celia Raamatukogu, kellele saatsime ja kellelt saime suurima koguse heliraamatuid.

3 LUGEJATEENINDUS

Eesti Pimedate Raamatukogu kasutuseeskirjas on sätestatud, et raamatukogu teenindab helikandjatel, punktkirjas, elektrooniliste teavikute, puuteraamatute ja kirjeldustõlkega filmide laenutamisel nägemispuudega või mõne muu trükitud teksti lugemist takistava puude, häire või haigusega inimesi. Nägemispuudega inimeste tegevust, rehabiliteerimist ja õpetamist käsitlevaid trükitud materjale laenutatakse kõikidele soovijatele. Eesti Pimedate Raamatukogu kasutuseeskirjast lähtuvalt nõutakse lugejaks registreerimisel tõendit või selle koopiat trükitud teksti lugemist takistava puude, haiguse või häire kohta.

Aastal 2013 oli:

- 688 raamatukogu kasutajat (sh. 11 posti teel teenindatavat raamatukogu jt. organisatsiooni);
- 365 heliajalehtede ja -ajakirjade, CD-l Raamatututvustaja posti teel laenajat;
- 160 elektrooniliste väljaannete (ajalehtede, ajakirjade ja e-Raamatututvustaja) saajat;
- 16 908 laenutust (sh. 157 laenutust raamatukogudevahelise laenutuse kaudu);
- 300 külastust.

Raamatukogu oli avatud neljal päeval nädalas esmaspäevast neljapäevani a 6 tundi. Teavikuid laenutati vahetult raamatukogust, posti ja raamatukogudevahelise laenutuse teel.

16. detsembril mindi lugejateeninduses üle Urania COM OÜ poolt loodud raamatukogude infosüsteemi Urram uuele versioonile.

2013. aastal jätkati 2010. aastal alanud koostööd Põhja-Eesti Pimedate Ühingu ja soovijatele oli ühingu majas Tallinnas Tondi 8a avatud pimedate raamatukogu laenutuspunkt. Laenutuspunktis töötas kord nädalas kaks tundi Eesti Pimedate Raamatukogu töötaja, kes võttis vastu tagastamisele kuuluvaid teavikuid ning andis välja lugejate poolt varem tellitud raamatuid. Tondi 8a laenutuspunktis registreeriti aasta jooksul 83 külastust. Raamatukogu külastati kohapeal aadressil Suur-Sõjamäe 44a 217 korda.

2013. aastal registreeriti Eesti Pimedate Raamatukogus 47 uut lugejat. Laenutuste üldarv sh. mittetagastatavate heliraamatute laenutuste arv suurenes võrreldes 2012. aastaga. Mittetagastatavate heliraamatute laenutused moodustasid laenutuste üldarvust (16 908) väga suure osa – 15 097. Mittetagastatavate heliraamatute laenutusi oli 2054 võrra rohkem kui 2012. aastal.

Raamatute tellimine raamatukogudevahelise laenutuse kaudu jäi peaaegu samale tasemele kui 2012. aastal. Laenutuste arv oli 157. 2013. aastal tellis Eesti Pimedate Raamatukogult RVL-i kaudu kirjandust 6 raamatukogu ja hooldekodu Eestis ja välismaal. Kõige aktiivsemad RVL-i teel laenajad olid Harju Maakonnaraamatukogu ja Väike-Maarja Valla Raamatukogu. Saksamaa Pimedate Keskraamatukogu Leipzgis tellis RVL-i kaudu meie raamatukogult venekeelseid punktkirjas raamatuid. 2013. aastal laenasime Peterburi Pimedate Raamatukogult venekeelseid punktkirjas raamatuid ning ajakirju oma lugejate jaoks.

Raamatukogu saatis 2013. aasta jooksul valmistatud heli- ja punktkirjas teavikuid ning Pimedate Infoühingult Helikiri saadud audioraamatuid Tartu Oskar Lutsu nimelise Linnaraamatukogule ja Pärnu Keskraamatukogule. Nendest raamatukogudest saadetakse materjalid omakorda Lõuna-Eesti Pimedate Ühingu raamatukogule ja Pärnu Pimedate Ühingu raamatukogule, mille kaudu toimub teavikute laenutamine lugejatele.

Eesti Pimedate Raamatukogu valmistab CD-del heliraamatuid nii laenutuseks emplaridena kui mittetagastatavatena. Heli ajalehti ja -ajakirju saadetakse soovijatele vaid mittetagastatavatena. Neid saadeti lugejatele posti teel 1 kord 2 nädala järel. Heli ajakirjanduse plaadile salvestati kõik 2 nädala jooksul valminud, ostetud või annetustena saadud eestikeelsed heli ajalehed ja -ajakirjad. Venekeelsed heli ajakirjanduse plaadid saadeti lugejatele kord kuus. Mittetagastatavate heliteavikute kasutusõigus kehtib 30 päeva. Raamatukogus igakuiselt koostatavat saabunud raamatute nimestikku „Raamatututvustaja“ levitati nii CD-del kui e-posti teel.

Teavikute posti teel lugejatele saatmine ja lugejatele raamatukogule tagastamine on lugejatele tasuta. Raamatukogu tasub postikulud. 2013. aastal olid postikulud 10 090 €.

4 HELIKANDJATEL TEAVIKUTE VALMISTAMINE

Eesti Pimedate Raamatukogus valmistatakse heliraamatuid, -ajalehti ja -ajakirju DAISY (Digital Accessible Information System) standardi järgi, kasutades tarkvara Plectalk Recording Software Pro.

2013. aastal Eesti Pimedate Raamatukogus toodetud uute eesti- ja venekeelsete heliraamatute maht originaaltunde arvestades oli rekordiline – 2135. Eestikeelseid heliraamatuid valmistati 8 nimetuse ja venekeelseid heliraamatuid 4 nimetuse võrra rohkem kui 2012. aastal.

2013. aastal digiteeriti ja restaureeriti ning tehti lugejatele kättesaadavaks 44 nimetust heliraamatuid. Eesti Pimedate Raamatukogus digiteeriti 4 nimetust ning Pimedate Infoühingus Helikiri 40 nimetust heliraamatuid.

Heliajalehtede ja -ajakirjadena salvestati järgmisi väljaandeid: „Eesti Naine“, „Elukiri“, „Terviseleht“, „Videvik“, „Здоровье для всех“. Ajaleht „Videvik“ lõpetas trükist ilmumise 29. augustil ning selle asemel tegime alates oktoobrist lugejatele kättesaadavaks heliajakirja „60+“. Lisaks levitati CD-del huvilistele nägemispuudega inimeste elu kajastavaid väljaandeid „Epüfon“, Eesti Pimedate Liidu infolehte „Valguse Kaja“, Põhja-Eesti Pimedate Ühingu infolehte „Kuukiir“ ning Lõuna-Eesti Pimedate Ühingu kohalikke saateid.

2013. aastal lisandus 3 uut esitajat. 11 esitajat salvestasid tekste kodus arvuti või DAISY-salvestajaga.

5 PUNKTKIRJAS TEAVIKUTE VALMISTAMINE

2013. aastal Eesti Pimedate Raamatukogus valmistatud punktkirjas teavikutest moodustasid valdava osa ilukirjanduse sh. lastekirjanduse hulka kuuluvad raamatud. Nendest enamik olid koolides kohustuslikud või soovituslikud. Lisaks ilukirjandusele anti välja punktkirjas Eesti Pimedate Liidu infolehte „Valguse Kaja“.

Aasta jooksul tehti koostööd mitmete asutustega, kelle jaoks trükiti punktkirjas materjale – Tallinna Ülikooli Balti Filmi- ja Meediakool, MTÜ Kakora, Eesti Puuetega Inimeste Koda, Tallinna Ülikool, Sihtasutus Innove, Põhja-Eesti Pimedate Ühingu, Eesti Vabariigi Sotsiaalministeerium, Tervishoiumuuseum.

2013. aastal trükiti ja jagati soovijatele 100 punktkirjas 2014. aasta kalendrit.

6 JUURDEPÄÄS ELEKTROONILISELE TEABELE

Aasta-aastalt suureneb lugejatele elektroonilise info vahendamise tähtsus. Nägemispuudega arvutikasutajatele edastati e-posti teel kõnesüntesaatoriga kuulamiseks või suurendusprogrammiga lugemiseks ajalehti „Eesti Ekspress“, „Eesti Päevaleht“, „Maaleht“, „Postimees“, „Terviseleht“, „Videvik“, „Õhtuleht“ ning ajakirju „Eesti Loodus“, „Eesti Naine“, „Elukiri“, „Kodutohter“, „Puutepunktid“, „Psühholoogia Sinule“. Uue e-ajakirjana

lisandus „Imeline Ajalugu“. 29. augustil trükist ilmumise lõpetanud ajalehe „Videvik“ asemel tegime alates oktoobrist lugejatele kättesaadavaks e-ajakirja „60+“.

Huvilistele saadeti elektroonilisel kujul Eesti Pimedate Raamatukogusse saabunud raamatute igakuist nimestikku „Raamatututvustaja“ ning raamatukogus koostatavat väljaannet „Epüfon“. Aasta algul oli elektrooniliste väljaannete tellijaid 131, aasta lõpul aga juba 160.

Eesti Pimedate Raamatukogu kodulehel on huvilistel võimalus sirvida raamatukogus olevate teavikute nimestikku sh. uudiskirjanduse nimestikku ning valida välja endale meelepärased raamatud. Raamatusoove saab elektrooniliselt esitada kodulehel olevate tellimisvormide kaudu. Eesti Pimedate Raamatukogu kodulehte külastati 2013. aastal 215 156 korda.

6 VEEBIRAAMATUKOGU

2010. aasta septembris alustas Eesti Pimedate Raamatukogu koostööd Iceit Teenused OÜ-ga, et luua veebikeskkond Veebiraamatukogu, mis võimaldaks Eesti Pimedate Raamatukogu lugejatel raamatukogus leiduvaid heliraamatuid, -ajalehti ja -ajakirju alla laadida ja voogedastusena kuulata. 2. aprillil 2012. aastal avati Veebiraamatukogu lugejatele.

2013. a. lõpul sisaldas Veebiraamatukogu 2418 heliraamatut, -ajalehte ning -ajakirja. Veebiraamatukogu kasutajaid oli 186.

Veebiraamatukogu võimaldab ligipääsu teavikutele sõltumata ajast ja kohast. Samuti pole piiratud allalaaditavate heliraamatute nimetuste arv. Tänu Veebiraamatukogule on oluliselt paranenud heliraamatute, -ajalehtede ja -ajakirjade kättesaadavus.

28. veebruaril pälvisid Eesti Pimedate Raamatukogu ja Iceit Teenused OÜ Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu tunnustuse „Aasta tegu erialaraamatukogus 2012“ Veebiraamatukogu loomise eest.

7 FINANTS- JA MAJANDUSTEGEVUS

Eesti Pimedate Raamatukogu finants- ja majandustegevus on kajastatud Eesti Hoiuraamatukogu 2013. aasta aruande 5. alajaotuses.

8 TEGEVUSKAVA 2014. AASTAKS

Aastal 2014:

- koostöös Iceit Teenused OÜ-ga täiustatakse heliteavikute allalaadimist ja voogedastamise teel kuulamist võimaldavat Veebiraamatukogu. Veebiraamatukogusse lisatakse elektrooniliste teavikute allalaadimisvõimalus;
- jätkatakse raamatuvahetust teiste riikide pimedate raamatukogudega ja uute koostööpartnerite otsimist;
- jätkatakse koostööd Pimedate Infoühinguga Helikiri heliteavikute internetis kättesaadavaks tegemisel;

- otsitakse uusi teksti esitajaid ja katsetatakse nende esitust;
- valmistatakse heliraamatuid suuremas mahus kui 2013. aastal;
- jätkatakse vanade ja väärtuslike heliraamatute digiteerimist ja restaureerimist;
- valmistatakse punktkirjas teavikuid vähemalt samas mahus kui 2013. aastal;
- lõpetatakse nägemispuudega inimeste tegevust, rehabiliteerimist ja õpetamist käsitlevate trükitud teavikute kogu korrastamine;
- tutvustatakse Eesti Pimedate Raamatukogu tööd nägemispuudega inimestele, düsleksiaga inimestele, eripedagoogidele, raamatukogu- ja sotsiaaltöötajatele, üliõpilastele jt. raamatukogus kohapeal, erinevatel üritustel ning meedias.

Vaiko Sepper
Eesti Hoiuraamatukogu direktor

24. märts 2014.a.